

Om självmordsprevention

Ruth W. Ettlinger

Utgivare: ERWIN RINGEL. *Selbstmordverhütung*.
Förlag: Hans Huber, Bern 1969.
225 sidor. Pris: 39:30 skr exkl. moms.

Självmod och självmordsförsök såsom socialpsykiatriskt och mentalhygieniskt problem tilldrar sig allt större intresse på många håll i världen. I flera länder har man under senaste året bildat föreningar av personer som på olika nivåer sysslar med självmordsbekämpande verksamhet. I USA har man inom National Institute for Mental Health (NIMH) en specialavdelning för dessa frågor. Där samordnar man den snabbt tilltagande verksamheten vid olika sorters rådgivningscentraler, där ger man ut en kvartalstidskrift, som redovisar olika aktiviteter, litteraturreferat, tillgängliga audiovisuella hjälpmedel för personalutbildning m. m. Det ges ut omfattande bibliografiska sammanställningar av hög klass, avsedda att belysa olika sidor av suicidproblematiken.

Det är därför inte förvånansvärt, att IASP (International Association for Suicide Prevention) har känt behov av att i bokform redovisa kliniskt-psykiatriska och -psykologiska ståndpunkter inom självmordspreventionen. Man säger sig vara övertygad om att det kliniska betraktelsesättet är avgörande för att åstadkomma en fackmässig diagnostik och terapi vid suicidfara. Man anser att internationellt utbyte av erfarenheter är nödvändigt för att vidga kunskaperna och kretsen av intressenter.

Resultatet av dessa överläggningar har blivit ett

Ett omfattande samlingsverk om självmordsprevention har nyligen kommit ut med deltagande av en rad internationella experter. Det har blivit ett i kvaliteten något ojämnt arbete men de flesta bidragen är väldokumenterade och intresseväckande, konstaterar i nedanstående recension, Ruth W. Ettlinger, bitr. överläkare vid Psykiatriska kliniken, Södersjukhuset. Det är dock anmärkningsvärt att man bland medarbetarna inte finner någon socialarbetare, trots att man ideligen betonar självmordsförebyggandets sociala roll och dess plats inom socialpsykiatrin med likformig tonvikt på ordets bägge stavelser. Är detta ett uttryck för att socialarbetarna internationellt — såväl som nationellt — ännu inte funnit sin yrkesroll, frågar artikelförfattaren och tillägger:

Det måste vara till nackdel för all människovårdande verksamhet — i detta speciella fall självmordspreventionen — att socialarbetaren inte lika självklart som psykologen och psykiatern har sin specifika, på yrkeskunskap grundade plats.

samlingsverk, utgivet 1969 på tyska med titeln "Selbstmordverhütung". Som utgivare står Erwin Ringel, till september 1969 ordförande i den internationella organisationen, numera dess hedersordförande.

Utgivaren står personligen som författare till två långa uppsatser (de omfattar totalt över 100 sidor av bokens totala 225 sidor). Den första artikeln bär titeln "Nya synpunkter på det pre-suicidala syndromet". Ringel har inom det tyska språkområdet beskrivit och skapat detta syndrombegrepp. Syndrombeskrivningen bygger på undersökning av 745 patienter, som gjort suicidförsök, av Ringel betecknade såsom "gerettete Suizidanten". Det pre-suicidala syndromet karakteriseras enligt Ringel av

a) "Einengung". Det översättes väl bäst med uttrycket "inskränkning" med avseende på de per-

sonliga, de dynamiska och de medmänskliga relationerna.

b) hämmad, mot den egna personen riktad aggression.

c) självmordsfantasier.

Ringels artikel sysslar med syndromets fenomenologi med avseende på olika referensramar, dess uppkomstmekanismer och relation till de psykiatriska sjukdomsbegreppen. Han lägger slutligen kliniskt-terapeutiska synpunkter på syndromet, varvid han tar upp t. ex. specifik explorationsmetodik för fastställande av diagnos, farmakoterapi, specifik psykoterapi etc.

Som framgår blir många aspekter av ämnet belysta, ofta med hänvisning till skönlitteratur, konst, andra beteendevetenskaper etc. Trots denna grundlighet i behandlingen av alla syndromets aspekter blir läsaren aldrig helt övertygad, möjligen därför att syndrombeskrivningen knappast bidrar till förståelsen av suicidhandlingars innebörd i allmänhet eller den enskilde patientens suicidhandling i synnerhet. Syndrombeskrivningen lämnar läsaren i ett psykogenetiskt vakuum, som trots författarens terapeutiska optimism hos läsaren kvarlämnar intryck av terapeutisk maktlöshet.

Chefpsykologen vid Wiens psykiatriska universitetsklinik, Rudolf Quatember, har skrivit en "bilaga" till Ringels första artikel om kliniskt-psykologiska synpunkter på det pre-suicidala syndromet. Genom olika personlighetsdiagnostiska tests anser författaren sig ha funnit praktiska undersökningsmetoder, för diagnostik och metoder som under pågående terapi kan bidra till diagnos av dissimulationstendenser med avseende på faktorer, avgörande för suicidrisken.

Erwin Ringels andra artikel i boken bär titeln "Möjligheter att förebygga självmord". Denna uppsats är ett försök att systematisera författarens långvariga och omfattande erfarenhet av arbete med suicidhotade patienter. Artikeln är översiktlig och fängslande. Författarens engagemang i sitt ämne och hans breda kunskaper inom ämnesområdet gör att troligen varje läsare finner stoff, som berikar vetandet och gör vederbörande bättre skickad i preventionsarbetet.

Såsom "bilaga" till denna sistnämnda artikel har den svenske pastorn Erik Bernspång, tidigare vice ordförande i IASP, skrivit om "Telefonsjälvavård i självmordsförebyggandets tjänst". Där redovisas internationella erfarenheter av religiösa samfundss telefonservice. Vissa av författarens egna erfarenheter som "självmordspastor" i tjänst hos Evangeliska Fosterlandsstiftelsen beskrivs också. Av detta bidrag får man intrycket att det är en mycket vildxusen flora aktiviteter, som går under det gemensamma begreppet "Telephonseelsorge".

IASP:s nuvarande ordförande, Erwin Stengel, Sheffield, har skrivit bokens första artikel "Självmordsfrågans grundproblematik" där han i stora drag och med stark litteraturdokumentation linjerar upp en grundproblematik och en lägesbeskrivning kring dagens kliniska och psykologiskt-psykiatriska suicidforskning. Artikeln innehåller egentligen inga nya rön, men författaren presenterar sina synpunkter ofta från nya infallsvinklar. Hans stillsamma polemik mot en del meningsmotståndare gör artikeln läsvärd och stimulerande. Artikeln ger utan tvekan nya kunskaper och större förståelse för suicidhandlingarnas inre logik, dynamik och sociala funktion.

IASP:s vice ordförande, psykologen Norman Farberow, en av grundarna av Suicide Prevention Center i Los Angeles, ger i sin artikel "Självmordspreventionens rådgivningsbyråer i teori och praktik" en översikt över självmordspreventionens "världs"-historia. Tonvikten läggs på utvecklingslinjer, teoretiska och praktiska modellstudier och framtidsvyer inom ramen för "community mental health centers". Olika sorters kristerapi, anpassad efter kulturell tradition, medicinskt och socialt utvecklingsstadium refereras. Författaren, som är engelskspråkig, är i vanliga fall en glänsande stilist. Överflyttningen till tysk språkdräkt har avsevärt försvårat möjligheterna att tränga in i författarens tankegångar. Trots detta är artikeln mycket fängslande i sina långa och vittsyftande tankesvep. I tabellarisk form har författaren sammanställt skillnaden mellan "kristerapi" och rehabiliterande psykoterapi, en nyttig och lärorik översikt. Även tabellerna över personalsammansättning och finan-

siering av USA:s Suicide Prevention Centers tvingar läsaren till principiella funderingar kring suicidpreventionens mål och framförallt medel.

I anslutning till Farberows artikel har Erwin Ringel tillsammans med IASP:s skattmästare, Walter Pöldinger, psykiater vid Basels Universitets-klinik, skrivit en artikel om "Nödvändigheten av att inrätta Crisis Intervention Clinics". Framställningen tyngs av tre sidor kasuistik. Troligen vill man med dessa sjukhistorier illustrera sin tes, att varje självmordsförebyggande center är i behov av sängplatser för akutvård. Författarna argumenterar kraftigt — på basen av långvarig egen erfarenhet och utifrån tidigare förda teoretiska resonemang — för att dessa akutsängplatser skall inrymmas inom en självständig enhet, betecknad såsom Crisis Intervention Clinic, belägen inom ett akutsjukhus. Författarna anser att dessa "Clinics" organisatoriskt skall vara från psykiatriska kliniker helt fristående, men etablera ett nära personellt samarbete med alla samhällsinstitutioner, som har akutvård inom den sociala och psykiatriska sektorn på sitt program. Parentetiskt kan nämnas att dessa "Crisis Intervention Clinics" i sina huvuddrag överensstämmer med förslag framförda av det team som genomfört en femårig försöksverksamhet för suicidprofylax vid Södersjukhuset i Stockholm.

Boken avslutas med en översikt av depressionsdiagnostik och depressionsterapi såsom ett led i det självmordspreventiva arbetet. Översikten har gjorts av professor Paul Kielholz vid Basels psykiatriska universitetsklinik och den tidigare nämnde W. Pöldinger. Översikten innehåller inga nyheter, men den är en nyttig repetition av ämnet, framställt på ett för klinikern lättsmält sätt.

Boken avser, enligt förordet, att utgöra en klinisk översikt över problemkomplexet suicidprevention. Författarna tillhör alla IASP:s styrelse. De har adjungerat vissa specialister, t. ex. psykiatern Kielholz och psyko:ogen Quatember. Det är anmärkningsvärt att man bland medarbetarna (lika litet som inom IASP:s styrelse) inte finner någon socialarbetare, trots att man ideligen betonar självmordsförebyggandets sociala roll och dess

plats inom socialpsykiatrin med likformig tonvikt på ordets bägge stavelser. Är detta ett uttryck för att socialarbetarna internationellt — såväl som nationellt — ännu inte funnit sin yrkesroll? Det måste vara till nackdel för all människovårdande verksamhet — i detta speciella fall suicidpreventionen — att socialarbetaren inte lika självklart som psykologen och psykiatern har sin specifika, på yrkeskunskap och yrkesetik grundade plats.

Bokens typografi är tråkig och försvårar ofta läsningen av den i och för sig inte alltid helt lättsmälta tyska texten. Däremot är bokens saksregister av hög klass. Litteraturhänvisningarna är av växlande kvalitet. Ibland saknas de helt, ibland är de synnerligen ofullständiga, i andra fall uttömmande och översiktliga.

Boken är — såsom alla samlingsverk — till kvaliteten ojämn. De flesta bidragen är väldokumenterade och intresseväckande. Många av artiklarna stimulerar till egen tankeverksamhet efter nya och kanske oprövade banor. Boken bör inte saknas i biblioteket hos dem som sysslar med akut socialpsykiatri och socialpsykologi.

Nyhyttan

Kurort och enskilt sjukhem

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Överläkare: *Med. Dr G. Smårs.*

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen. Tel. 0587/604 00.

Postadress: Fack 65, JÄRNBOÅS.